

Jerzy Starnawski

Mieczysław Adamowski (1892 - 1975)

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 11, 197-200

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IV. KRONIKA ŻAŁOBNA

Jerzy Starnawski

MIECZYŚLAW ADAMOWSKI (1892—1975)

Mieczysław Zygmunt Adamowski urodzony w Bełżcu, wychowanek szkół średnich w Jarosławiu i w Przemyślu, odbył w latach 1910 - 1914 studia w zakresie głównie filologii klasycznej we Lwowie, gdzie profesorami jego byli: Bronisław Kruczkiewicz, Stanisław Witkowski, i (do przeniesienia się na UJ w 1913 r.) Tadeusz Sinko. Wybuch wojny spowodował, iż Adamowski przywdział mundur wojskowy, najpierw austriacki, potem — od 1918 r. polski, pracę pedagogiczną rozpoczął zaś dopiero w 1921 r. w Przemyślu. Wykładał przez szereg lat w II Gimnazjum im. Kazimierza Morawskiego, od 1929 r. zajmował stanowisko dyrektora prywatnego gimnazjum żeńskiego im. Marii Konopnickiej. Na krótko przed ostatnią wojną przeniósł się do Rzeszowa, gdzie objął dyrekturę I Gimnazjum i Liceum im. Stanisława Konarskiego. W latach wojny przy pomocy tercjana Jakubca uratował z narażeniem życia cenne archiwum szkolne i nauczycielską bibliotekę, liczącą kilkanaście tysięcy tomów, w tym kilka tysięcy popijarskich starych druków, jak również wyodrębniony zbiór galicyjskich sprawozdań szkolnych. Dyrekturę złożył w lutym 1950 r., po czym pracował w Związku Nauczycielstwa Polskiego, a w latach 1957—1964 był bibliotekarzem nauczycielskiej biblioteki przy Liceum im. Stanisława Konarskiego w Rzeszowie. W 1964 r. przeszedł całkowicie na emeryturę; zmarł w Rzeszowie 26 lutego 1975 r.¹

W drukowanym słowie przemawiał Adamowski wielokrotnie. W przemyskim wydawnictwie Juliusza Styfięgo ogłosił (1921) w serii „Książnica Klasyków Łacińskich” prozaiczny przekład Owidiusza *Przemian* (wraz z preparacjami), dostosowany do Tadeusza Sinki *Wiązanki wierszy Owidiusza*. Była to „pomoc szkolna”, ale „pomoc” napisana przez autora przygotowanego i odpowiedzialnego. Tamże w serii „Książnica Komen-

tarzy” wydał (1923) opracowanie *Irydiona*, bez edycji tekstu, zawierające, zgodnie z metodą przyjętą podówczas w dydaktyce, reprezentowaną np. w serii „Arcydziała Polskich i Obcych Pisarzy”, wydawanej u Feliksa Westa w Brodach, omówienie genezy utworu, streszczenie, charakterystykę postaci i zwięzłe informacje o strukturze dzieła. W kilka lat później doprowadził do druku swe poetyckie przekłady z Horacego. Ogłosił tłumaczenie 24 ód wybranych², wykonane w znacznej części w czasie służby wojskowej, w roku 1918, podjęte z intencją, „[...] by w chwilach ucieczki duchowej przed grozą wojny okropnej szukać ukojenia cichego w rzucaniu na papier wrażeń i odczuć w duszy budzonych czytaniem Horacego pieśni [...]”.

Przekłady te nie wypadły najświetniej³. Czuje się w nich epigoństwo młodopolskie. Badacze dziejów Horacego w Polsce podkreślają jednak i pewne osiągnięcia Adamowskiego: „naturalny język, śmiałość form, żywość rytmu, śpiewność zwrotki” (Gansiniec) i „dobre poczucie rytmiki polskiej” (Ogrodziński). A trzeba przy tym podkreślić, iż zadowalających zupełnie tłumaczeń Horacego nie mamy w języku polskim.

Sprawozdania Dyrekcji II Gimnazjum w Przemyślu im. Kazimierza Morawskiego z lat następnych świadczą o aktywności prof. Adamowskiego stałej, nieprzerwanej. W dniu 10 lutego 1930 r. wygłosił on dla młodzieży odczyt „Na cześć polskiego morza” (z racji przypadającej rocznicy odzyskania przez Polskę dostępu do Bałtyku. W marcu 1930 r. młodzież gimnazjum konsultowana przez swego nauczyciela wystawiła czterokrotnie *Antygonę* Sofoklesa w przekładzie patrona szkoły. Jeden spektakl zaszczylił obecnością prof. Ryszard Gansiniec ze Lwowa⁴.

Przeniósłszy się do Rzeszowa zainteresował się Adamowski szczególnie zbiorami archiwalnymi i bibliotecznymi placówki o bardzo dawnych tradycjach, na której czele stanął. Rezultatem badań kronik i sprawozdań szkolnych był komunikat pt. *Więści z archiwum starego gimnazjum rzeszowskiego* ogłoszony w *Sprawozdaniu Dyrekcji* na chwilę przed wybuchem wojny⁵. Do obchodów setnej rocznicy Wiosny Ludów włączył się Adamowski interesującym przyczynkiem źródłowym dotyczącym zaangażowania się nauczycieli i uczniów rzeszowskiego popijarskiego gimnazjum w ruchach 1848 r.⁶

Objąwszy pracę bibliotekarza szkoły, świadomy był wartości księgozbioru, którym się opiekował. O bibliotece informował w artykule osobnym⁷; dokładniejszy nieco, o dziejach zbioru, przygotował do *Sprawozdania Dyrekcji Gimnazjum i Liceum* za rok 1957/1958, którego druk nie doszedł do skutku⁸.

Bibliotekarz strzegący ośmiotysięcznego zasobu sprawozdań szkolnych, głównie z Galicji, dobrze rozumiał, jak bajeczny materiał do badań nad dziejami dydaktyki szkolnej stanowią sprawozdania. Uczynił sam pierw-

szy krok i drogę wskazał następcom. Na zjeździe Towarzystwa im. Marii Konopnickiej odbytym w 1960 r. w Łańcucie wystąpił z referatem opublikowanym początkowo jako maszynopis powielony pt. *Kult Konopnickiej na terenie szkoły średniej w b. zaborze austriackim w latach 1900—1912*⁹. Wartościową pracą uczcił patronkę szkoły, której w okresie przedwojennym dyrektorował.

Chyba ostatnim słowem drukowanym Adamowskiego była krótka wypowiedź ku uczczeniu przemyskiego Fredreum. Redakcja zbiorowej książki wydrukowała ją, dodając, że słowa te napisał „długoletni zasłużony dyrektor gimnazjum, świetny pedagog, autor cennych tłumaczeń łacińskich i greckich”¹⁰.

W Rzeszowskim Oddziale Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza Adamowski był aktywnym członkiem od chwili założenia Oddziału. Ubył członek Towarzystwa, ubył z szeregów nauczycielskich pracownik kompetentny, dobrze zasłużony. Klasyk z wykształcenia nie zapominał nigdy o związkach literatury polskiej z antykiem. Usługi oddał polonistyce.

Przypisy

¹ Wykorzystano za pośrednictwem Jadwigi Orzechowej biogram złożony w Towarzystwie Naukowym w Rzeszowie pióra Ignacego Wątor. Osobom wymienionym składa autor podziękowanie.

² Horacego *Ody* spolszczył Mieczysław Adamowski. Przemysł 1928, nadb. ze *Sprawozdania Dyrekcji Państwowego Gimnazjum II im. prof. Kazimierza Morawskiego w Przemysłu za r. szk. 1927/28*. Przemysł 1928 s. 1 - 40.

³ Por. recenzję póra E. Bulandy, „Kwartalnik Klasyczny” R. 2: 1928 nr 2 s. 190 - 191; por. omówienie w pracach: R. Gansiniec, *Horacy w Polsce* w: L. H. Morstin, *Ecce poeta*. A. Rapaport, *Qu. Horatius Flaccus*. Lwów 1933, Biblioteka „Filomaty” 1, s. 206 - 211; W. Ogrodziński, *Polskie przekłady Horacego w: Commentationes Horatianae*, t. 2. Cracoviae 1935, s. 184.

⁴ Por. *Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum II im. prof. Kazimierza Morawskiego w Przemysłu za r. szk. 1929/30*. Przemysł 1930. Tekst odczytu Adamowskiego s. 1 - 7.

⁵ W: *Sprawozdanie Dyrekcji I Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Stanisława Konarskiego w Rzeszowie za r. szk. 1938/39*. Rzeszów 1939, s. III — X.

⁶ Z *kroniki starego gimnazjum w Rzeszowie* w: *Rzeszowskie w dobie Wiosny Ludów*. Rzeszów 1948, s. 65 - 70.

⁷ *Biblioteka nauczycielska „starego” gimnazjum w Rzeszowie*. „Rocznik Włodztwa Rzeszowskiego” 1: 1958, nr 2, s. 105 - 112.

⁸ Podobnie zaraz po wojnie, jeszcze jako dyrektor szkoły, przygotował w maszynopisie sprawozdanie gimnazjalne za rok 1944/1945 zawierające także informacje o dziejach szkoły w latach wojny. Praca pozostała w maszynopisie, jak sprawozdania za rok 1945/1946 i 1946/1947.

⁹ Warszawa 1960. Praca przybrała kształt drukowany pt. *Maria Konopnicka w życiu galicyjskiej szkoły średniej w latach 1900-1912* (na podstawie galicyjskich „sprawozdań” szkolnych). „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Rzeszowie”, z. 2. Nauki Humanistyczne. Rzeszów 1965, s. 321-334.

¹⁰ Por. M. Adamowski *Wielkie brawo w: 100 lat Fredreum 1869-1969*. [Kra-ków 1969], s. 67.

W dniu 5 listopada 1976 r. zmarł mgr EUGENIUSZ DZUNDZA, zasłużony wydawca, organizator i działacz ruchu wydawniczego, były dyrektor Państwowego Wydawnictwa Naukowego — Oddział w Łodzi, od 1969 r. dyrektor Prasowych Zakładów Graficznych RSW „Prasa—Książka—Ruch” w Łodzi — drukarni, w której jest wykonywany „Rocznik” Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza.

Zarząd Główny Towarzystwa Literackiego
im. Adama Mickiewicza
oraz Redakcja „Rocznika”

W dniu 3 marca 1977 r. zmarła prof. dr ZOFIA SZMYDTOWA, wybitna humanistka i autorka wielu prac z zakresu literatury polskiej i obcej, profesor zwyczajny Uniwersytetu Warszawskiego oraz wieloletni współpracownik i członek honorowy Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza. Artykuł specjalny o Zmarłej drukujemy w „Roczniku” XII.

Zarząd Główny Towarzystwa Literackiego
im. Adama Mickiewicza
oraz Redakcja „Rocznika”